

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

М. Ф. Плотнікова,

кандидат економічних наук, доцент,

О. Г. Булуй,

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри інноваційного підприємництва та інвестиційної діяльності, Житомирський національний агроекологічний університет

Визначено періодизацію розвитку сільських територій. Розкрито сутність принципів сільського розвитку з позиції сталості формування та самозабезпеченості діяльності територій. Встановлено проблеми та пріоритети суспільно-економічного зростання через механізм інноваційної діяльності. Розглянуто практику та перспективи впровадження ідеї «Родова садиба», оцінено наслідки її реалізації на сільських територіях з позиції системно-синергетичного підходу в управлінні.

Ключові слова: розвиток сільських територій, підприємництво, зелена економіка, стійкий розвиток, родова садиба.

Всесвіт побудований на основі закону єдності та боротьби протилежностей, що символізує й провокує рух і розвиток систем. Стійкість систем забезпечується за рахунок багатоманітності видів та функцій елементів – багато організмів забезпечують виконання однієї функції цілісної системи (синонімія – одне й те саме повторюється багато разів – надлишковість, – здатність забезпечуючи цілісність та стійкість системи вищого порядку, що складається з систем нижчого порядку), кожен елемент системи спроможний реалізовувати багато функцій (амоністичність – по аналогії з філологією, залежність значення ввід контексту

– рухливість, гнучкість – здатність забезпечує мобільність системи, її здатність до пристосування). Пошук напрямів забезпечення стійкості систем та механізмів їх постійного розвитку є завданням урядових структур, так і громадських діячів.

Думка людини творить справжні дива. Весь наш технократичний світ побудований на основі думки. Проте, прості та переконливі експерименти засвідчують, що Природа теж є «продуктом» Божої творчості – думки. Так, американський генетик Лютер Бербанк (Burbank), коли не зміг вивести сорт їстівного кактуса без голок методами селекції, почав розмовляти з рослиною та «вмовив» її позбутися голок, що в ряді поколінь дозволило вивести сорт кактусів без голок [1, с. 422]. Фактом залишається досліди сучасних вчених, які думкою програмують форму листя рослин, їх плоди та колір. Ще наші пращури знали як спровокувати рослини до плодоношення й гарних врожаїв. Цьому були присвячені чисельні обрядові містерії, що збереглися в пам'яті народу у формі звичаїв та традицій, що донині демонструють можливості людської свідомості.

Формування простору на основі хвильових процесів, передача енергії та інформації в часі наочно демонструє просторово-часову субстанцію, що визначає стан та розвиток систем, якими вона скеровує. Фактично діяльність системи суспільство в умовах просторово-часового функціонування має ознаки: 1) *мовної подібності* (солетонне збудження елементів системи – стійкі енерго-інформаційні хвилі, у яких не лінійність та дисперсія врівноважені, на рівні торсіонних полів вони володіють здатністю зчитувати інформацію з інших елементів системи та транслювати її у внутрісистемний простір та за межі біосфери – як функціональний прояв ноосфери, описаний В. І. Вернадським); 2) *голографічність* – система «людське суспільство» діє на основі образних структур (мова – теж образна структура) –

соціуму, як і біосистемі, потрібна інформація, щоб сформувати свою чотирирівимірну структуру (просторово-часову), – це реалізується за рахунок голографічної пам'яті (система, що забезпечує розвиток, наприклад, генетичний код, є «голограмою» – системою векторів, які дозволяють системі «соціум» та її елементам, – людині, родині, народу, нації, країні, наднаціональному утворенню, правильно орієнтуватися в межах загальної планетарної системи, всесвіту тощо); 3) *змішуваність* (entangle) – квантова нелокальність або телепортація енерго-інформаційного стану та/або простору.

В великих містах людина переважно є самотньою, що створює психологічний та емоційний дискомфорт та породжує депресійні стани. Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека є найвищою соціальною цінністю в Україні, а держава відповідає перед людиною за свою діяльність; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [2]. Тому виходити з ситуації необхідно, в першу чергу, через вплив на людину. Вирішення низки соціальних проблем досягається за рахунок життя в громаді середньою чисельністю 150 осіб (гармонійне коло прямої взаємодії, «відчуття ліктя», реалізації практичної підтримки та допомоги, що дієвіше та є більш енергетичним за віртуальні зв'язки в соціальних мережах), що уможливлює постійне спілкування та соціалізацію мешканців, посилює діалог та взаємодію між особистостями, забезпечується відчуття причетності та комфорту, створює умови для формування відповідальності за кожного з учасників. Найбільший прояв вона має за рахунок розвитку «ефекту села», окреслений психологом С'юзен Пінкер, який робить людей здоровішими та щасливими [3]. Ефект Доброзичлива атмо-

сфера спілкування створює простір живого контакту, відчуття ноосфери, яку описував академік В. І. Вернадський посилюється. Базовими принципами реалізації задач сільського розвитку є 1) дієвість (починати реалізовувати задачу з тим, що є – виходячи з тих стартових умов, які є в розпорядженні); 2) успішність (реалізація завдань, які є більш успішними, для яких є найбільше вихідних умов та які подобаються); 3) зміни (змінити ситуацію можна з разі якщо змінюєш місце, оточення або роботу, або все одразу, – якщо середовище не задовольняє, то загидь у ній, залиш або зміни); 4) випробування (на певний період відмовитися від благ та комфорту для досягнення мети – обмеження в ресурсах, наприклад, грошах, одязі, часі, – і присвятить їх всі досягненню чітко визначеного результату, що визначений за часом. Витрати грошей, часу та інших ресурсів прикладені для досягнення мети). Наприклад, таким може вважатися підхід «5R» (refuse – відмова від одноразових речей, reduce – скорочення обсягів споживання, – споживання на рівні мінімальному та достатньому для постійного духовного зростання, reuse – повторне використання, recycle – переробка, rot – компостування) в життєдіяльності та господарюванні, де окремі принципи визначені за ступенем пріоритетності від вищого до нижчого. Здоров'я, економія, екологія та турбота про навколишній світ забезпечуються через зміну свідомості та навчання дітей.

Реалізація концепції «Родова садиба» [4–10] в Коростенській РДА дозволяє збільшити рівень зайнятості та соціальної напруженості в регіоні, розвантажити інфраструктуру міста та сприяти підвищенню рівня продовольчої та економічної безпеки громадян за рахунок самозайнятості. Практика життєдіяльності та господарювання Родових поселень України засвідчує продукування їх мешканцями всього спектру товарів робіт та послуг та диверсифіковані канали їх реалізації, в тому числі гнучкі форми зайнятості,

зокрема дистанційної та творчих проєктів. Використання відновлюваних джерел енергії, безвідходних, енергозберігаючих, органічних і біологічних технологій господарювання та життєдіяльності дозволяють знижувати антропогенне навантаження на природу, сприяють припинення її руйнації внаслідок господарської діяльності [1–10]. Кількість жителів міст, які бажають стати господарем свого життя, власними силами забезпечити побутові потреби, будувати повноцінне простір любові і благополуччя в гармонії взаємодії з зовнішнім світом на своїй малій батьківщині для прийдешніх поколінь зростає. Результатами реалізації вказаного підходу на рівні району є: 1) призупинення процесу «вимирання сіл»; 2) розширення виробництва плодово-ягідної, овочевої, тваринницької та інших видів продукції, притаманної для сільської місцевості; 3) культивування грибівництва; 4) розширення бази для створення кооперативів із заготівлі та переробки сільгосппродукції; 5) розвиток сфери обслуговування, медицини, освіти у нових поселеннях; 6) розвиток сільської будівельної індустрії, орієнтованої на задоволення потреб сільських територій, що розвиватимуться; 7) пріоритетне застосування господарями таких садиб (наділів) органічного землеробства і, як наслідок, значний поштовх для переходу на цей шлях виробництва сільськогосподарської продукції на всіх землях України; 8) значне поліпшення екологічної ситуації; 9) поліпшення демографічної ситуації та підвищення рівня зайнятості та самозайнятості (зазначені напрями потребуватимуть значної кількості робочих місць і, відповідно, закріплення сімей на сільських територіях); 10) зменшення трудової міграції, демографічної напруги та рівня злочинності в містах і промислових центрах.

Члені екологічних та родових поселень є високоосвічені, інтелектуальні індивіди з активною життєвою позицією і здоровим образом життям. Збереження навколишнього при-

родного середовища; виробництво їжі, палива та інших відновлюваних біоресурсів «на місці»; безвідходні технології (переробка відходів на місці); знезараження існуючих токсичних відходів; запобігання негативному впливу на інші території є в центрі уваги поселенців. З метою досягнення гармонійного розвитку суспільства та природи будівництво та інші процеси, що забезпечують життєдіяльність, здійснюється з екологічної, біологічної та/або органічної сировини. Використання відновлюваних джерел енергії та знезараження відходів дозволяє мінімізувати вплив на місцеву екосистему. Практично всі такі поселення є соціально активними, проводять різні семінари, проводять зустрічі гостей, займаються зеленим, екологічним, сільським та іншим аналогічним видом туризму. Організація Родового поселення дозволяє вивільнити час для розвитку особистості, розкриття його потенціалу, сприяє оздоровленню.

Список використаних джерел:

1. Plotnikova M. Conceptual Basis for Ukrainian Rural Development // Regional Formation and Development Studies. – 2015. – №3. – P. 134–144.
2. Inspiring Stories from Ecovillages: Experiences with Ecological Technologies and Practices (2013). Editors: Ansa Palojarvi, Jarkko Pyysiainen, Mia Saloranta. Vilnius: BMK Leidykla. – 120 p.
3. Living in harmony: inspiring stories from ecovillages (2013). Editor: Dalia Vidickiene. Vilnius: BMK Leidykla. – 124 p.
4. Plotnikova M. Innovative character of rural territories social potential realization // Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. – 2014. – №36. – №4. – P. 956–958.
5. Батуріна Р. М. «Родова садиба» – один з напрямів сталого розвитку сільських територій // Агроінком. – 2013. – № 4–6. – С. 102–109.

6. Кропивко М. М. Організаційні особливості створення родових садиб як альтернативної форми розвитку господарств населення / М. М. Кропивко // Науковий вісник Мукачівський державного університету. – 2015. – №2(4). Ч.2 – С. 24–29.

7. Christian D. L. Creating a Life Together: Practical Tools to Grow Ecovillages and Intentional Communities / D. L. Christian. – Paperback: New Society Publishers, 2003. – 273 p. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://archive.org/details/fa_Creating_a_Life_Together-Practical_Tools_to_Grow_Ecovillages_and_Intentional_Com

8. Follett M. P. Creating Democracy, Transforming Management / P. Mary, J. C. Tonn. – New Haven: Yale University Press, 2003. – 366 p.

9. Gilman R. The Eco-village Challenge. The challenge of developing a community living in balanced harmony – with itself as well as nature – is tough, but attainable / R. Gilman // Context Institute. Catalyzing a graceful transition to the Planetary Era. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.context.org/iclib/ic29/gilman1/>

10. Global Ecological Network (GEN). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gen.ecovillages.org/>